

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ
ЧОРНОБИЛЯ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

Факультет цивільного захисту
Кафедра управління у сфері цивільного захисту

**Методичні рекомендації
до написання та захисту курсової роботи
з навчальної дисципліни
«Ризикоорієнтоване управління охороною праці»**

*Затверджено на засіданні кафедри
управління у сфері цивільного захисту
Протокол №__ від _____*

Укладач:
доцент кафедри управління
у сфері цивільного захисту
Юлія ПАНІМАШ

Методичні рекомендації до написання та захисту курсових робіт з навчальної дисципліни «Ризикоорієнтоване управління охороною праці» для студентів спеціальності «Охорона праці» / Панімаш Ю.В. – Черкаси: ЧІПБ, – 38 с.

Рецензенти: Проректор з виховної роботи та зв'язків з громадськістю Черкаської медичної академії кандидат педагогічних наук Анжела ДЕМЧЕНКО

Затверджено методичною радою інституту (протокол № __ від __ __ 2020 року) як навчально-методичні рекомендації для курсової роботи з навчальної дисципліни «Ризикоорієнтоване управління охороною праці» для підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальність «Охорона праці».

Панімаш Юлія Ризикоорієнтоване управління охороною праці/ Навчально-методичні матеріали для курсової роботи здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня «за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека», спеціальність «Охорона праці». – Черкаси, 2020. – 38 с.

ЗМІСТ

1. Вступ	3
2. Загальні вимоги до курсової роботи	5
3. Основні етапи підготовки курсової роботи	6
4. Вимоги до оформлення курсової роботи	7-12
5. Вибір теми курсової роботи	14

1. Вступ

Виконання курсової роботи являє собою один із видів самостійної навчальної та водночас науково-дослідної роботи студентів, призначений засвідчити якість набутих студентами знань та вміння використовувати їх при опрацюванні теоретичних і конкретних практичних питань у галузі управлінської діяльності.

Виконання курсової роботи з дисципліни «Ризикоорієнтоване управління охороною праці» є складовою навчального процесу. Мета курсової роботи — поглибити теоретичні знання, набуті студентами у процесі вивчення курсу, і виробити вміння застосовувати їх у практичному вирішенні питань організації праці.

У процесі виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Ризикоорієнтоване управління охороною праці» студент має розв'язати такі завдання:

- обґрунтувати актуальність теми курсової роботи;
- визначити об'єкт та предмет дослідження;
- розкрити теоретичну сутність теми курсової роботи;
- обґрунтувати проблеми, які пов'язані з предметом дослідження;
- узагальнити досвід вирішення визначених проблем;
- виконати аналіз окремих напрямів організації праці на підприємстві;
- самостійно виконати необхідні розрахунки;

- виявити можливості щодо удосконалення організації праці на підприємстві;
- узагальнити кращий вітчизняний та зарубіжний досвід організації праці у виробництві;
- обґрунтувати заходи щодо підвищення рівня організації праці на підприємстві.

Виконання курсової роботи має сприяти більш глибокому засвоєнню студентами дисципліни «Ризикоорієнтоване управління охороною праці», спонукає до більш ґрунтовного вивчення відповідних законодавчо-нормативних актів, спеціальних наукових видань, навчальної літератури у яких розглядаються питання з організації праці, ознайомлення зі станом організації праці на підприємствах.

В процесі виконання курсової роботи студент повинен самостійно знайти та опрацювати літературу з обраної теми, здійснити відповідний аналіз даних підприємства, показати вміння вирішувати організаційні завдання та застосовувати теоретичні положення для розв'язання конкретних питань з організації праці на підприємствах.

2. Загальні вимоги до курсової роботи

Курсова робота — це самостійне науково-практичне дослідження, яке дає змогу оцінити якість знань студента, його вміння застосувати їх на практиці.

Виконуючи роботу, студент має навчитися користуватися спеціальною літературою, самостійно її аналізувати та узагальнювати.

Матеріал курсової роботи має бути викладений відповідно до вимог законів формальної логіки, не можна висловлювати два суперечливих судження про один предмет; кожна висловлена думка, твердження мають бути достатньо обґрунтовані.

У готовому (чистовому) тексті не дозволяється робити виправлення, закреслення, вставки, а також скорочувати слова та використовувати абрєвіатури (крім загальноприйнятих).

Зміст роботи має відповідати поставленим завданням і викладатися у логічній послідовності. У роботі не може бути повторень та надмірного цитування. Цитати мають бути короткими й органічно пов'язуватися з основним текстом. На використані у роботі цифрові дані, цитати, таблиці мають бути посилання із зазначенням джерел. На кожне використане літературне джерело зі списку в тексті роботи повинні подаватися посилання.

Курсова робота має бути зброшурована у м'який обкладинці та файлах.

3. Основні етапи підготовки курсової роботи

Процес підготовки та написання курсової роботи складається з таких етапів:

- вибір теми курсової роботи згідно номеру залікової книжки (остання цифра);
- вивчення навчальної і наукової літератури з теми курсової роботи та її аналіз;
- складання плану курсової роботи та узгодження його з викладачем;

- дослідження предмету курсової роботи на підприємстві або у спеціальній літературі;
- опрацювання матеріалів дослідження;
- написання та оформлення курсової роботи відповідно до встановлених вимог;
- підготовка до захисту курсової роботи, написання доповіді;
- захист курсової роботи.

Виконання курсової роботи студентом здійснюється відповідно до встановленого викладачем графіку. У випадку порушення графіку студент може бути недопущений до захисту курсової роботи.

4. Оформлення курсової роботи

Загальні вимоги

Оформлення курсової роботи – це важливий процес, який повинен відповідати певним правилам.

Курсову роботу друкують комп'ютерним способом з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм).

При використанні комп'ютерної техніки набір тексту курсової роботи має здійснюватись через 1,5 міжрядковий інтервал за допомогою шрифту Times New Roman (текстовий редактор Microsoft Word). Розмір шрифту 14.

Обсяг курсової роботи повинен становити 20-25 сторінок (вступ 2–3 сторінки, основна частина 15-20 сторінок, висновки 1-2 сторінки, список використаних джерел 2–3 сторінки).

Текст курсової роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 2 см. праве – 1 см, верхнє – 2 см, нижнє – 2 см.

Розмір шрифту в рисунках і таблицях – 12 пунктів, а міжрядковий інтервал – 1,0. Шрифт друку повинен бути чітким з однаковою щільністю, контрастністю і чіткістю тексту, стрічка – чорного кольору середньої жирності. Відступ першого рядка (абзац) – 1 см. У курсовій роботі не допускається підкреслення слів, виділення жирним або курсивом.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності, виявлені в процесі написання курсової роботи, можна усувати підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою і нанесенням виправлень на тому ж місці або між рядками виправленого тексту (фрагменту малюнка) машинописним способом, або від руки. Допускається наявність не більше одного виправлення на одній сторінці.

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів та пунктів – маленькими літерами (крім першої заголовної) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Кожну структурну частину курсової роботи починають з нової сторінки.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, другою сторінкою є зміст, які включають до загальної нумерації сторінок курсової роботи, не проставляючи на них номерів. Наступні сторінки нумерують у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини курсової роботи як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК» «ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші на яких розміщені згадані структурні частини курсової роботи, нумерують звичайним чином.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту між якими ставлять крапку, наприклад: «1.3.2» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту.

Ілюстрації і таблиці

Ілюстрації (рисунки, графіки, діаграми) і таблиці необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках курсової роботи, включаються до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як

одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Рис. 1.2.» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Тобто, підпис під ілюстрацією звичайно має чотири основних елементи:

– найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»;

– порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами;

– тематичний заголовок ілюстрації;

– експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих, у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» та її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл. __» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.3.».

Заголовки граф таблиці пишуть починаючи із прописної букви, а підзаголовки – із строкових, якщо вони складають одну пропозицію з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійну назву, пишуть із прописної

букви. Наприкінці заголовків і підзаголовків таблиць, граф і рядків крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині.

Таблицю розташовують по всій ширині листа з дотриманням лівих і правих полів (границі таблиці мають бути симетричні тексту). Наприклад:

Таблиця 2.1

Показники умов праці на підприємстві «Сатурн»; за 2008–2010 рр.

Показники	Одиниці виміру	2008	2009р.	2010 р.	Санітарна норма
Фактичний рівень пилу в повітрі	Мг/м ³	12	16	13	10
Фактичний рівень освітлення	Люкс	180	200	195	220
Фактична температура повітря	град. С.	16	19	20	17-23
Фактичний рівень шуму	децибел	87	89	98	80

Не допускається поділ заголовків чи підзаголовків граф таблиці діагональними лініями. Заголовки стовпців друкують паралельно рядкам таблиці. За необхідності допускається перпендикулярне розміщення заголовків стовпців.

Формули

Формули у курсовій роботі розташовуються безпосередньо після тексту, у якому вони згадувалися. Якщо їх більше однієї, вони нумеруються у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери пишуть біля правого поля аркуша в одному рядку з відповідною формулою в круглих дужках, наприклад: (1.2) (друга формула першого розділу).

Шрифти всіх формул мають бути однаковими як за розміром, так і за типом, і відповідати параметрам шрифту тексту курсової роботи.

Розміщення формули – виключка по центру. Переносити формули на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій,

причому знак операції с початку наступного рядка повторюють.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять у формулу, наводять безпосередньо під нею в тій послідовності, у якій вони наведені у формулі. Пояснення значення кожного символу і числового коефіцієнта варто давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Примітки

Примітки до тексту і таблиць, в яких наводять довідкову і пояснювальну інформацію, нумерують послідовно в межах одної сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1.....

2.....

Цитування та посилання на використані джерела

Для підтвердження власних аргументів з посиланням на авторитетне джерело або для аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;
- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора;
- пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками, які ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці);
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точними у викладанні думок автора, і давати відповідні посилання на джерело.

При посиланнях на розділи, підрозділи, пункти, ілюстрації, таблиці, формули і додатки вказують їхні номери. При посиланнях пишеться: «... у розділі 1», «... дивитись 2.1...».

Посилання в тексті курсової роботи на джерела, роблять у відповідності до нумерації у списку використаної літератури, наприклад, «... у працях [1–5]...». При наведенні цитати у точній редакції крім джерела вказується і сторінка, наприклад: [5, с. 36].

5. Вибір теми курсової роботи

1-й етап – вибір і затвердження теми курсової роботи. Вдалий вибір теми є одним із найсуттєвіших моментів якісного виконання курсової роботи. Тему студенти обирають за допомогою додатку Г, залікової книжки, таблиці:

Передостання цифра номера залікової книжки										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	17	11	16	7	19	15	18	20	9
1	5	2	1	3	18	10	21	8	28	12
2	13	8	7	4	22	2	23	11	21	4
3	27	6	14	23	6	20	13	25	9	16
4	17	16	10	12	8	24	4	14	1	13
5	19	2	25	15	27	7	5	18	12	20
6	6	11	5	6	1	17	26	15	21	23
7	14	26	20	12	27	19	10	22	5	8
8	4	15	18	24	16	3	25	7	24	11
9	10	22	9	19	13	21	28	17	3	14

Остання цифра номера залікової книжки

Якщо студент має бажання розробляти тему, яка не передбачена рекомендованою тематикою, він повинен написати заяву на ім'я завідувача кафедри менеджменту, в якій має бути сформульована ця тема та обґрунтовані причини, що зумовили її вибір.

Вибираючи тему курсової роботи, студент має врахувати наявність необхідних матеріалів, що стосуються теми курсової роботи, та можливостей особисто ознайомитися з обраним об'єктом дослідження.

6. Складання плану курсової роботи

Після вибору теми та погодження її з викладачем, студент повинен розробити й викласти в письмовій формі структурний план курсової роботи. План слід розробляти після ознайомлення з літературними джерелами, які висвітлюють ті чи інші питання і проблеми з тематики дослідження. Це дасть змогу студенту детальніше уявити собі структуру роботи, в подальшому сформулювати її зміст, повніше висвітлити коло питань, які мають бути вирішені. Тобто, складання плану є проміжним, але дуже важливим етапом.

План являє собою викладену у письмовій формі структуру курсової роботи. План має включати лише ті питання, які безпосередньо стосуються теми курсової роботи і дають змогу повно і глибоко розкрити її. Добре продуманий план є запорукою успішного виконання роботи. Узгодження плану курсової роботи з викладачем, для студентів денної форми навчання, є обов'язковим, так як це в подальшому позбавить студентів від багатьох помилок.

7. Підбір літератури та інших матеріалів з теми курсової роботи

Після складання плану курсової роботи і погодження його з викладачем, необхідно з'ясувати стан вивчення обраної теми сучасною наукою, аби конкретніше визначити напрями дослідження та основні питання курсової роботи.

Навчальну та спеціальну літературу з теми курсової роботи студент добирає самостійно. Консультацію з питань добору літератури студент може отримати у викладачів кафедри чи у працівників бібліотеки. Під час добору літератури особливу увагу слід звернути на рік видання того чи іншого літературного джерела. Користуватися рекомендується лише виданнями останніх років. Обов'язково слід розглянути та використати у процесі написання курсової роботи законодавчо-нормативні акти (закони, постанови тощо), що стосуються обраної теми. При виконанні курсової роботи допускається використання інформаційної мережі «Інтернет».

Перед виконанням роботи в остаточному варіанті слід уважно переглянути власноручні записи, зроблені у процесі вивчення літературних джерел з питань теми, а

також записи щодо діяльності об'єкта дослідження (підприємства, установи, організації тощо). Ці матеріали мають бути систематизовані, ретельно проаналізовані, узагальнені і лише потім використані у тексті роботи.

8. Структура і зміст курсової роботи

Структура і зміст курсової роботи, співвідношення її частин визначаються обраною темою. Курсова робота повинна мати чітку і логічну структуру. Вона складається з наступних послідовних елементів:

1. Титульний аркуш;
2. Зміст.
3. Вступ.
4. Розділ 1(три підрозділи).
5. Розділ 2 (розрахунки задач).
6. Висновки.
7. Список використаних джерел.
8. Додатки.

Титульний аркуш. Титульний аркуш курсової роботи (додаток А) містить найменування вищого навчального закладу та його підпорядкованість; назву кафедри на якій виконана курсова робота; шифр та назву спеціальності за якої навчається студент, навчальну дисципліну та тему курсової роботи; прізвище ім'я студента; посаду, прізвище ім'я викладача; місто та рік у якому виконана курсова робота.

Зміст – подають на початку курсової роботи, після титульного аркушу. Він формулюється на основі складеного плану курсової роботи і містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів, а також номери сторінок вступу, висновків, списку використаних джерел, додатків. Зразок оформлення змісту представлено у додатку Б.

Титульний аркуш та аркуш зі змістом не нумеруються, але при нумерації сторінок враховується.

Вступ – є надзвичайно відповідальною частиною курсової роботи, яка дає загальне уявлення про роботу та її значимість. У вступі до курсової роботи розкривають актуальність та практичне значення теми, мету і завдання дослідження, об'єкт та предмет дослідження, дають характеристику структури курсової роботи.

Вступ викладається у рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми дає уявлення про важливість, значимість і відповідність теми курсової роботи сучасним потребам виробництва, практичним завданням певної сфери діяльності. Ступінь розкриття актуальності теми та її практичного значення характеризує рівень знань студента з курсу «Ризикоорієнтоване управління охороною праці» Наприклад, якщо темою курсової роботи обрано тему: «Режими праці і відпочинку та їх вплив на працездатність людини», то *актуальність вищезазначеної теми курсової роботи обумовлюється важливою необхідністю пошуку шляхів підвищення працездатності працівників підприємства через встановлення оптимальних (сприятливих) режимів праці та відпочинку у процесі трудової діяльності, що в свою чергу є важливою передумовою зростання ефективності діяльності підприємства. Тема курсової роботи, мета якої пошук шляхів підвищення працездатності працівників підприємства є актуальною та практично значимою.*

Мета роботи – це кінцевий результат, на досягнення якого спрямоване дослідження. Мета роботи повинна узгоджуватись з темою курсової роботи і бути конкретизована у завданнях роботи. Мета визначається відповіддю на запитання. «Для чого проводиться дослідження?», «На що націлене дослідження?». Метою курсової роботи на тему: «Режими праці і відпочинку та їх вплив на працездатність людини», буде: *на основі узагальнення теоретичних та практичних аспектів формування режимів праці та відпочинку розкрити можливості підвищення працездатності працівників підприємства за допомогою встановлення більш оптимальних (сприятливих) режимів праці та відпочинку.*

Завдання роботи формулюються у формі переліку дій (вивчити, узагальнити, встановити, обґрунтувати, довести, охарактеризувати, проаналізувати, виконати тощо). Назви і зміст окремих розділів та підрозділів курсової роботи повинні узгоджуватись з визначеними у вступі завданнями, а у висновках потрібно вказати про рівень досягнення поставленої мети і завдань. Завдання визначаються відповіддю на питання «Що необхідно зробити для досягнення мети дослідження?». Завданнями курсової роботи з вищезазначеної теми є такі:

- *розкрити сутність працездатності людини та її залежності від режимів праці і відпочинку;*
- *надати характеристику видам режимів праці та відпочинку;*
- *визначити правові засади формування режимів праці та відпочинку ;*
- *охарактеризувати задачі та напрями організації праці на підприємстві;*
- *провести аналіз режимів праці та відпочинку на підприємстві;*
- *запропонувати заходи щодо оптимізації режимів праці та відпочинку з метою підвищення працездатності працівників підприємства;*

Об'єкт дослідження курсової роботи визначається у відповідності до загального спрямування теми курсової роботи. Об'єкт дослідження – це господарюючий суб'єкт, процес або явище, що породжують проблемну ситуацію і обрані для вивчення. Об'єктом курсової роботи на тему «Режими праці та відпочинку та їх вплив на працездатність людини», буде: *організація праці на підприємстві.*

Предмет дослідження – це сукупність зв'язків і відношень, які підлягають безпосередньому вивченню у курсовій роботі. Найчастіше предмет формулюється – наприклад, як «система економічних відносин, які виникають...», або «система управлінських чи соціальних відносин, які визначають особливості функціонування...», та ін. Предметом дослідження у курсовій роботі «Режими праці і відпочинку та їх вплив на працездатність людини» є *соціально-економічні відносини, які формуються в процесі впливу на працездатність людини діючих на підприємстві режимів праці та відпочинку.*

Об'єкт і предмет дослідження як наукові категорії співвідносяться між собою як

загальне і часткове – в об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на цю частину спрямовується основна увага студента, предмет дослідження визначає тему курсової роботи.

Структура курсової роботи. Курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. В курсовій роботі налічується __ сторінок, __ малюнків, __ таблиць, __ додатків.

Перша сторінка вступу нумерується під номером 3.

Сутність курсової роботи розкривається у її основній частині, яка складається з двох розділів. В першому розділі курсової роботи розглядаються теоретичні та правові аспекти обраної теми курсової роботи. В другому розділі приводиться характеристика загальних завдань та напрямів організації праці на підприємстві та проводиться ґрунтовне дослідження окремого напрямку організації праці на підприємстві, який визначається темою курсової роботи. Пропонуються напрямки та заходи щодо удосконалення організації праці на підприємстві.

Наприклад, основна частина курсової роботи на тему: «Режими праці і відпочинку та їх вплив на працездатність людини» може бути сформована так:

РОЗДІЛ 1

Теоретичні аспекти формування режимів праці і відпочинку людини

1.1 Сутність працездатності людини та її залежність від режимів праці і відпочинку

– Розкривається сутність працездатності людини, дається характеристика фаз працездатності впродовж робочого дня, доби, тижня. Розглядаються особливості працездатності людини в різних виробничих умовах. Доводиться необхідність використання знань щодо працездатності для розробки графіків змінності, початку роботи, тривалості обідньої перерви, регламентованих перерв на відпочинок. Характеризуються принципи раціоналізації працездатності.

1.2 Види режимів праці і відпочинку

— Розглядається сутність режиму праці і відпочинку. Дається характеристика видів режимів праці і відпочинку. Аналізуються основні вимоги до раціонального,

науково обґрунтованого режиму парці і відпочинку. Розглядаються критерії оцінки ефективності режимів праці і відпочинку, економічні, гігієнічні та соціальні. Надається характеристика перерв протягом робочої зміни їх характер, розмір, тривалість. Розкриваються фізіологічні закономірності встановлення раціональних режимів праці і відпочинку на підприємствах.

1.3 Правові засади формування режимів праці і відпочинку на підприємстві

– Розглядаються основні законодавчо-правові акти, які регламентують режим праці і відпочинку. Конституція України, Кодекс законів про працю України, Закони України «Про охорону праці», «Про відпустки», «Про пенсійне забезпечення», «Про колективні договори і угоди» Конвенції і рекомендації, прийняті Міжнародною конференцією праці, тощо.

РОЗДІЛ 2

Розв'язати ситуативні задачі з охорони праці. Розкрити умову завдання відповідно до свого варіанту та оформити згідно додатку.

Завдання № 1. Кількісне оцінювання ризику небезпек (Протокол В).

Розрахуйте ризик наразитися протягом року на смертельну небезпеку для себе (задача № 1) та людини (задача №2) (табл.2.1, варіант згідно останньої цифри залікової книжки), коли відомо:

- 1) вік людини;
- 2) стать людини;
- 3) місце проживання;
- 4) вид професійної діяльності;
- 5) спосіб життя (основні причини додаткового ризику).

табл.2.1

Варіант завдань для задачі №2

№ варіанта	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Вік, років	19	22	29	34	38	45	45	51	55	63
Стать	Чол.	Чол.	Жін.	Жін.	Чол.	Чол.	Чол.	Чол.	Жін.	Чол.
Місцевість	Село	Місто	Село	Село	Місто	Місто	Село	Місто	Село	Місто
Вид професійної діяльності	фермер	шахтар	вчителька	доярка	будівельник	Льотчик ЦА 180 на рік	Ремісник - гончар	Оператор АЕС	продавець	водій
Заняття, пов'язане із додатковими факторами ризику	Паління 300 год на рік	Надмірне споживання алкоголю 100год на рік	Поїздки на велосипеді, 600 годин на рік	Поїздки на велосипеді 60 годин на рік	Мисливств во, 200 годин на рік	Кінний спорт ,250 годин на рік	Спелеолог, 250 годин на рік	Академічна гребля , 600 годин на рік	Паління 100 год на рік	Лижні прогулянки, 150 годин на рік

Хід виконання роботи.

Визначте відносну частку кожного джерела небезпеки (у процентному співвідношенні), що формує загальний індивідуальний ризик, і побудуйте кругову діаграму. Результати запишіть у протокол-форму (додаток 1). Необхідні для розрахунку дані візьміть із довідкових таблиць 2.5 - 2.11, наведених нижче.

1. Ризик смертельної небезпеки внаслідок соматичних та генетичних захворювань, а також через природне старіння організму:

$$R_1^* = K_{\text{прх}} \cdot R_1$$

де R_1 - шуканий ризик для людини певної вікової групи (табл. 2.6);

$K_{\text{прх}}$ - коефіцієнт поправки для урахування місця проживання людини та її статі при хворобах(табл. 2.7)

2. Ризик загибелі протягом року внаслідок можливого нещасного випадку на виробництві:

$$R_2^* = T_p \cdot R_2$$

де R_2 - ризик смертельної небезпеки, спричиненої різними видами професійної та непрофесійної діяльності (табл. 2.8);

T_p - кількість робочих годин протягом року - 2024 години при 40 годинному робочому тижні, та 1820 при 36 годинному (вчителі та студенти мають 36-годинний тиждень)

Якщо досліджується ризик для особи протилежної статі (жінки), то враховується коефіцієнт співвідношення нещасних випадків, спричинених різними видами діяльності, між особами протилежної статі залежно від їх віку (табл. 2.9) формула набуває наступного вигляду:

$$R_2^* = T_p \cdot R_2 \frac{\text{жін}}{K_{\text{чол}}}$$

3. Ризик наразитися на смертельну небезпеку протягом року внаслідок можливого нещасного випадку в побути:

$$R_3^* = K_{\text{прнв}} \cdot R_3$$

де R_3 - шуканий ризик для людини певної вікової групи (табл. 2.5);

$K_{\text{прнв}}$ - коефіцієнт поправки для урахування місця проживання людини та її статі при нещасних випадках(табл. 2.7)

4. Ризик наразитися на смертельну небезпеку протягом року, зумовлені її індивідуальним способом життя:

$$R_4^* = K_{\text{прх}} \cdot R_4'$$

де R_4' - ризик смерті людини внаслідок згубних звичок (табл. 2.10);

$$R_4^{**} = K_{\text{прнв}} \cdot R_4'' \cdot T$$

де R_4'' - ризик смертельної небезпеки, спричиненої різними видами професійної та непрофесійної діяльності (табл. 2.8);

T – час, який людина витрачає на заняття, пов'язані із додатковими факторами ризику

5. Сумарний (загальний) ризик наразитися на смертельну небезпеку протягом року:

$$R = R_1^* + R_2^* + R_3^* + R_4^* + R_4^{**}$$

6. Оцінка відносної частки кожного з ризиків наразитися на смертельну небезпеку протягом року подається у вигляді кругової діаграми, за даними якої робляться загальні висновки.

7. Якісний аналіз абсолютних величин складових загального ризику проводиться за упорядкованою шкалою ризиків смертельних небезпек (табл.2.12.)

Таблиця 2.5

Ризик наразитися на смертельний нещасний випадок в побуті для **чоловіків** різного віку (на 1-ну людину протягом року)

Вікові групи, за №	Вікові групи, роки	Ризик смерті у побуті	Вікові групи, за №	Вікові групи, роки	Ризик смерті у побуті
-	Усі літа разом	0,00092			
-	Працездатний вік (15-60 років)	0,00097	№ 10	40-44	0,00089
№ 1	0	0,00078	№ 11	45-49	0,00100
№ 2	1-4	0,00031	№ 12	50-54	0,00120
№ 3	5-9	0,00025	№ 13	55-59	0,00130
№ 4	10-14	0,00022	№ 14	60-64	0,00140
№ 5	15-19	0,00072	№ 15	65-69	0,00150
№ 6	20-24	0,00110	№ 16	70-74	0,00170
№ 7	25-29	0,00088	№ 17	75-79	0,00270
№ 8	30-34	0,00083	№ 18	80-84	0,00420
№ 9	35-39	0,00084	№ 19	85 і старші	0,00700

Таблиця 2.6

Ризик смерті людини від генетичних та соматичних захворювань і внаслідок природного старіння організму (на 1-ну людину за рік)

Вікові групи, За №	Вікові групи, роки	Ризик смерті у побуті	Вікові групи, За №	Вікові групи, роки	Ризик смерті у побуті
-	Усі літа разом	0,01050			
-	Працездатний вік (15-60 років)	0,03800	№ 10	40-44	0,00270
№ 1	0	0,02300	№ 11	45-49	0,00480
№ 2	1-4	0,00080	№ 12	50-54	0,00840
№ 3	5-9	0,00030	№ 13	55-59	0,01500
№ 4	10-14	0,00020	№ 14	60-64	0,02500
№ 5	15-19	0,00030	№ 15	65-69	0,03800
№ 6	20-24	0,00040	№ 16	70-74	0,05900
№ 7	25-29	0,00050	№ 17	75-79	0,09100
№ 8	30-34	0,00090	№ 18	80-84	0,14300
№ 9	35-39	0,00160	№ 19	85 і старші	0,24000

Таблиця 2.7
Поправковий коефіцієнт Кпр для урахування місця
проживання людини та її статі.

Тип населеного пункту	Нещасні випадки		Хвороби	
	Чоловіки	Жінки	Чоловіки	Жінки
Місто	1,6	0,28	1,45	0,38
Село	1,9	0,31	1,7	0,42

Таблиця 2.8

Ризик смертельної небезпеки, спричиненої різними видами професійної та непрофесійної діяльності
(на 1-ну людину чоловічої статі за 1-ну годину)

Код виду діяльності	Вид діяльності	Ризик Смертельної небезпеки	Код Виду діяльності	Вид діяльності	Ризик смертельної небезпеки
Виробничі професії			15	Пожежники	$1 \cdot 10^{-7}$
1	Працівники вуглекоксівних підприємств	$5 \cdot 10^{-7} - 5 \cdot 10^{-6}$	16	Поліцейські, міліціонери, військовослужбовці	$1,5 \cdot 10^{-7}$
2	Робітники, пов'язані із процесом вулканізації	$5 \cdot 10^{-7} - 5 \cdot 10^{-6}$	17	Водії-професіонали	$3 \cdot 10^{-7}$
3	Моряки на риболовецьких траулерах	$6 \cdot 10^{-7}$	18	Боксери-професіонали	$4 \cdot 10^{-7}$
4	Працівники вугільних шахт, шахтарі	$2,5 \cdot 10^{-7} - 6 \cdot 10^{-7}$	19	Верхолази, монтажники	$3,2 \cdot 10^{-6}$
5	Будівельні робітники	$6 \cdot 10^{-7}$	20	Трактористи	$4,2 \cdot 10^{-6}$

6	Гончарі та глузурувальники	$2,5 \cdot 10^{-7}$	21	Льотчики цивільної авіації	$2,1 \cdot 10^{-7} - 1 \cdot 10^{-6}$
7	Працівники АЕС (нерадіаційний ризик)	$4 \cdot 10^{-8}$	22	Льотчики- випробувачі	$6 \cdot 10^{-5}$
8	Працівники легкої промисловості	$5 \cdot 10^{-9} - 5 \cdot 10^{-8}$	23	Військові вертольотчики	$1,2 \cdot 10^{-5}$
10	Працівники важкої промисловості	$4 \cdot 10^{-8} - 6 \cdot 10^{-8}$	Непрофесійний спорт, дозвілля		
11	Працівники промисловості (в цілому)	$1,2 \cdot 10^{-7}$	24	Велосипедисти, лижники, легкоатлети	$3 \cdot 10^{-7}$
Невиробничі професії			25	Боксери, борці	$4,5 \cdot 10^{-7}$
			26	Мисливці, біатлоністи	$7 \cdot 10^{-7}$
12	Працівники торгівлі	$3,5 \cdot 10^{-8}$	29	Гребці, плавці	$1 \cdot 10^{-5}$
13	Працівники сфери обслуговування, педагоги, студенти	$5 \cdot 10^{-8}$	30	Альпіністи, спелеологи, дайвери	$2,7 \cdot 10^{-5}$
			31	Жокеї, кіннотники	$1 \cdot 10^{-4}$
14	Працівники села, фермери	$6 \cdot 10^{-8}$	32	Водії автомобіля	$1 \cdot 10^{-3} - 1 \cdot 10^{-5}$
			33	Інші види занять	$1 \cdot 10^{-8}$

Таблиця 2.9

Співвідношення нещасних випадків, спричинених різними видами діяльності, між особами протилежної статі
залежно від їх віку, %

Вікова група, роки	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74
Чоловіки	80	81	76	74	71	62

Жінки	20	19	24	26	29	38
Разом	100	100	100	100	100	100

Таблиця 2.10

Ризик смерті людини внаслідок згубних звичок порівняно з ризиком смертельних небезпек невиробничого характеру (на 1-ну людину за рік)

№	Джерело небезпеки	Ризик загибелі	№	Джерело небезпеки	Ризик загибелі
Згубні звички					
1	Паління	$8000 \cdot 10^{-6}$	2	Надмірне споживання алкоголю	$212 \cdot 10^{-6}$
Ризики невиробничого характеру					
1	Випадкові утоплення	$91 \cdot 10^{-6}$	6	Випадкові удушення, закупорювання дихальних шляхів	$58 \cdot 10^{-6}$
2	Дорожньо-транспортні пригоди (ДТП)	$190 \cdot 10^{-6}$	7	Ураження електричним струмом	$19 \cdot 10^{-6}$
3	Побутові отруєння	$97 \cdot 10^{-6}$	8	Самогубства та самоушкодження	$258 \cdot 10^{-6}$
4	Випадкові падіння	$62 \cdot 10^{-6}$	9	Убивства й навмисні ушкодження	$117 \cdot 10^{-6}$
5	Ураження при пожежі	$48 \cdot 10^{-6}$	10	Дія радону-222, що міститься у повітрі приміщень	$250 \cdot 10^{-6}$

Таблиця 2.11

Класифікатор безпеки професійної діяльності

Категорія безпеки	Умови професійної діяльності	Ризик загибелі 1-ї людини на рік
1	Безпечні (працівники швейної, взуттєвої, текстильної, паперової, типографської, харчової та лісової промисловості)	$<0,0001$ ($R < 1 \cdot 10^{-4}$)

2	Відносно безпечні (працівники металургійної, Суднобудівної, вуглевидобувної промисловості, Чавунно-ливарного, гончарного та керамічного Виробництв, працівники промисловості загалом, а також працівники цивільної авіації)	0,0001...0,0010 ($1*10^{-4} < R < 1*10^{-3}$)
3	Небезпечні (зайняті у вуглекоксівному та вулканізаційному Виробництві, члени екіпажів риболовецьких траулерів, Будівельні робітники, верхолази, трактористи)	0,0010...0,0100 ($1*10^{-3} < R < 1*10^{-2}$)
4	Особливо небезпечні (льотчики-випробувачі, члени Екіпажів військових вертольотів, водолази)	>0,0100 ($R > 1*10^{-2}$)

Таблиця 2.12

Шкала порівняння ризиків смертності.

Упорядкована шкала ризиків смертності

Низький		Середній		Високий			
$<1*10^{-8}$	$1*10^{-8}$	$1*10^{-7}$	$1*10^{-6}$	$1*10^{-5}$	$1*10^{-4}$	$1*10^{-3}$	$1*10^{-2}$ $>1*10^{-2}$
Знехтуваний	Низький	Відносно низький	Середній	Відносно-середній	Високий	Дуже високий	Екстремальний

ВИСНОВКИ

Загальні висновки по курсовій роботі відіграють роль логічного завершення виконаного дослідження. Вони синтезують накопичену в основній частині інформацію. Це – послідовне, логічне викладання отриманих в результаті проведених досліджень результатів, наданих рекомендацій та їх співставлення із загальною метою і конкретними завданнями, які були поставлені на початку написання курсової роботи.

Наприклад: .....на виконання завдань поставлених у курсовій роботі на тему: «Режими праці і відпочинку та їх вплив на працездатність людини» було проведено дослідження теоретичних аспектів формування режимів праці і відпочинку людини та залежності її працездатності від діючих режимів праці і відпочинку. Розглянуто види режимів праці і відпочинку, правові засади їх формування. Характеризуються завдання та напрямки організації праці на підприємстві. В курсовій роботі представлені результати наступних даних...

Зокрема виявлено, що: .....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Після висновків розміщується бібліографічний список використаної літератури та інших джерел, що ілюструє самостійну творчу працю студента. Цей список включає всі джерела, використані в процесі дослідження, в тому числі матеріали підприємства на якому проводилося дослідження. На кожне джерело зі списку в тексті роботи повинні подаватися посилання. Такі посилання дозволяють відшукати документи, перевірити достовірність літературних джерел та наукових робіт, з'ясувати їх зміст та обсяг.

Список використаних джерел формується у порядку згадування в тексті курсової роботи.

Рекомендується використати не менше 10–15 найменувань літератури та інших джерел.

ДОДАТКИ – включають допоміжні матеріали, які переобтяжують текст основної частини курсової роботи, але необхідні для повноти її сприйняття.

Наприклад, як додатки можуть прикладатися документи підприємства, або їх копії щодо: встановлення розпорядку трудового дня; змінності роботи; початку та закінчення робочих змін; графіки роботи працівників; колективний договір, тощо.

Розміщують додатки в порядку наведення посилань на них у тексті роботи. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої, симетрично відносно тексту сторінки. Праворуч над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово “Додаток ___” і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Г, Е, Є, І, И, Й, Ї, З, О, Ч, Ь, Я, наприклад, “Додаток А”. Якщо в роботі є лише один додаток, то він позначається як додаток А. У випадку, якщо не вистачає літер абетки, нумерація додатків починається таким чином: АА, АБ, АВ, АД тощо, далі БА, ББ ... і так далі.

9. Порядок подання на рецензію та захисту курсової роботи

Курсова робота має бути літературно та технічно грамотно виконана і відповідати певним вимогам оформлення. Робота має бути подана студентами денної форми навчання на кафедру управління у сфері цивільного захисту.

10. Критерії оцінювання курсової роботи

Оцінку курсової роботи, за стобальною шкалою, здійснює комісія по прийому курсових робіт.

У процесі визначення оцінки враховується низка важливих показників якості виконання курсової роботи, а саме:

- обґрунтування актуальності теми курсової роботи;
- чіткість формулювання мети і завдань курсової роботи;
- структура і логіка побудови змісту роботи, відповідність поставленим завданням;
- якість і глибина теоретико-методологічного аналізу теми курсової роботи;
- якість огляду літературних джерел, наявність дослідницької складової;

- системність і глибина дослідження фактичного стану організації праці на підприємстві, в організації, установі;
- наявність висновків по результатах дослідження;
- розробка рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків в організації праці на підприємстві;
- обґрунтованість заходів, що пропонуються;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- якість оформлення курсової роботи;
- уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати проведеного дослідження;
- здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
- загальний рівень підготовки студента;
- володіння культурою презентації своєї роботи;
- повнота і ґрунтовність відповідей на запитання членів комісії;
- зауваження, що містяться у відзиві викладача.

Оцінка “відмінно” (90-100 балів, А) ставиться за умови, що курсова робота виконана самостійно, оформлена відповідно до встановлених вимог, містить елементи наукових досліджень, всі поставлені завдання розв’язані, рекомендації запропоновані в роботі мають практичну значимість для підприємства, доповідь логічна і стисла, проголошена вільно, зі знанням справи, рецензія викладача позитивна, відповіді на запитання членів комісії правильні.

Оцінка “добре” (70-89 балів, ВС) ставиться за умови, що курсова робота виконана самостійно, оформлена відповідно до встановлених вимог, містить елементи досліджень, всі поставлені завдання в основному розв’язані, рекомендації запропоновані в роботі мають практичне обґрунтування, доповідь логічна, рецензія викладача позитивна, але містить зауваження, відповіді на запитання членів комісії в основному правильні.

Оцінка “задовільно” (50-69 балів, DE) ставиться за умови, що курсова робота виконана самостійно, оформлена відповідно до встановлених вимог, не

всі поставлені завдання розв'язані в повній мірі, робота містить елементи теоретичних досліджень, доповідь в основному розкриває роботу студента, рецензія викладача містить зауваження, відповіді на запитання членів комісії не достатньо обґрунтовані.

Оцінка “незадовільно” (26-49 балів, FX) ставиться за умови, що курсова робота, за висновками членів комісії, виконана не самостійно, оформлена з відхиленнями від встановлених вимог. Не всі поставлені завдання розв'язані, дослідження проведені поверхнево, рецензія викладача містить суттєві зауваження, відповіді на запитання членів комісії не обґрунтовані.

У разі отримання незадовільної оцінки (26-49 балів, FX), з правом повторного захисту курсової роботи з тієї ж самої теми, студент вносить до курсової роботи поправки відповідно до зауважень членів комісії та представляє її до захисту повторно, за розкладом встановленим деканатом для ліквідації академічних заборгованостей.

У разі отримання незадовільної оцінки (0-25 балів F), без права повторного захисту курсової роботи з тієї ж самої теми, студенту визначається нова тема курсової роботи, яку він опрацьовує відповідно до вимог даних методичних рекомендацій.

11. Список рекомендованої літератури

1. Абрамов В.М., Данюк В.М., Колот А.М. Мотивація і стимулювання праці в умовах переходу до ринку.- Одеса, 1995.
2. Абрамов В.М., Данюк В.М., Гриненко А.М., Колот А.М., Чернов В.І. Нормування праці: Підручник / За ред.. В.М. Данюка і В.М. абрамова – К.: 1995. – 208с.
3. Балабанова Л.В., Сардак О. В. Організація праці менеджера. Навчальний посібник. Київ: ВД „Професіонал”, 2004.- 304 с.
4. Бычин Б.В., Малинин С.В., Шубенкова Е.В. Организация и нормирование труда. Учебник для вузов / Под ред. Ю.Г. Одегова - М.: Издательство „Экзамен”, 2003.-464с.
5. Виноградський М.Д., Беляєва С.В., Виноградська А.М., Шканова О.М. Управління персоналом: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 504с.
6. Внутрішній економічний механізм підприємства: Навч. посібник / М.Г. Грещак, О.М. Гребешкова, О.С. Коцюба; за ред. М.Г. Грещака. – К.: КНЕУ, 2001- 228с.
7. Генкин Б.М. Организация, нормирование и оплата труда на промышленных предприятиях: Учебник для вузов.- М.: Издательство НОРМА, 2003.- 400 с.
8. Генкин Б.М. Экономика и социология труда: Учебник для вузов.- 4-е изд., перераб. и доп. - М.: Издательство НОРМА, 2002.-416 с.
9. Господарський кодекс України: Офіційний текст. – К.: Кондор, 2004. – 208с.
10. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносина: Підручник. – К.: Знання, 2006. – 559с.
11. Дячун О.В. Організація, нормування і оплата праці. Навчальний посібник. – Львів: Видавнича фірма «Афіша», 2001. – 220с.

12. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. – К.: Основа, 2006 – 448 с.
Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
13. Основи охорони праці: /В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г.Валенко та ін.; за ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.:Факт, 2005. – 480 с.
14. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
15. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
16. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
17. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник — Львів: УАД, 2006 – 336 с.
18. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. – К.: Лібра, 2009 – 475 с.
19. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
20. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред.. к.т.н., доц.. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
21. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. – Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.
22. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – К.: Каравела, 2004. – 408 с.
23. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред.. С.Ф.Покропивного, – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 528с.

24. Економіка праці і соціально-трудові відносини. Навчальний посібник / За ред. В.М. Ковальова. - К.: Центр навчальної літератури, 2006 – 256с.
25. Економічна енциклопедія: у трьох томах. /Редкол.:...С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін.—К.: Видавничий центр «Академія», 2002.
26. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Навч. посіб. – К.: Кондор, 2006 – 432с.
27. Завіновська Г.Г. Економіка праці. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003 - 300с.
28. Кодекс законів про працю України: Чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом 20. 05.2008р. – К.: Вид.ПАЛИВОДА В., 2008. – 104с.
29. Колот А.М. Мотивація персоналу. Підручник – К.: КНЕУ, 2002 – 337с.
30. Круш П.В., Тульчинська С.О., Тульчинський Р.В. та ін. Внутрішній економічний механізм підприємства: Навч. посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 206с.
31. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Організація праці: Навч. посібник – Житомир: ЖДТУ, 2007.– 355 с.
32. Крушельницька О.В. Мотивація та оцінка діяльності персоналу. Навч. посібник. – Житомир, 2000.–214с.
33. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом: Навчальний посібник. – Житомир: ЖІТІ, 2002. – 345с.
34. Курочкин А.С. Организация производства: учебное пособие – К.: МАУП, 2001 – 216с.
35. Курочкин О.С. Управління підприємством: Навч. посібник. – К.: МАУП, 1998. – 144с.
36. Мельничук Д.П. Управління персоналом: Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – Житомир: ЖДТУ, 2006.
37. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф., Основи менеджмента: Пер. с англ. – М.: Дело, 1998. – 701с.
38. Михайлова Л.І. Управління персоналом. Навч. посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 248с.

39. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці (затверджено постановою Від 01.09ю 92р. №41 Міністерства праці України)
40. Обіход С.В., Маслова С.А. Управління оплатою праці: навч. посібник. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – 372с.
41. Организация и нормирование труда / Под ред. В.В. Адамчука.- М.: Финстатинформ, 1999.-301с.
42. Організація виробництва: Навч. посіб. / В.О. Онищенко, О.В. Редкін, А.С. Старовірець, В.Я Черганова. – К.: Лібра, 2003 – 336с.
43. Пашуто В.П. Организация и нормирование труда на предприятии: Учеб. Пособие / В.П.Пашуто.- 2-е изд., испр. и доп.- М.: Новое знание, 2002.- 319 с.
44. Погоріло В.Ф. , Шпиталенко Г.А. Правознавство: Підручник. 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2011 – 592с.
45. Подоровская М.М. Организация труда: Конспект лекцій.- К.: МАУП, 2001.- 112 с.
46. Про відпустки: Закон України від 15. 11. 96. №505/96-ВР (зі змінами) Електронний ресурс.
- Про колективні договори та угоди: Закон України від 01.07.1993 №3356-Х11 (зі змінами) Електронний ресурс.
47. Рофе А.И. Научная организация труда.- М., 1998
- та інша навчальна, наукова, правова та методична література.

Додаток А

Зразок оформлення титульного аркушу курсової роботи
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ
ЧОРНОБИЛЯ

Кафедра управління у сфері цивільного захисту

КУРСОВИЙ РОБОТА

з дисципліни «Ризикоорієнтоване управління охорони праці»
(назва дисципліни)

на тему: «_____»
_____»

Студента(ки) 3-го курсу 31 групи ОР
«бакалавр»
напряму підготовки 263 “Цивільна
безпека”
ІВАНЕНКА Івана
Шифр 879
Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

м. Черкаси – 2022 рік

Зразок оформлення змісту курсової роботи

(на тему: Режими праці і відпочинку та їх вплив на працездатність людини)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ РЕЖИМІВ ПРАЦІ І ВІДПОЧИНКУ ЛЮДИНИ	5
1.1 Сутність працездатності людини та її залежність від режимів праці і відпочинку	5
1.2 Види режимів праці і відпочинку	12
1.3 Правові засади формування режимів праці і відпочинку на підприємстві	18
РОЗДІЛ 2	
2.1 Розділ практичної частини . Задача 1	30
2.2 Розділ практичної частини. Задача 2	34
ВИСНОВКИ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	39
ДОДАТКИ	40

Задача 1	Задача 2
Вік – Стать –	Вік – Стать –
Місце проживання – м. Київ	Місце проживання –
Вид проф.. діяльності – студент	Вид проф.. діяльності –
Спосіб життя (основні причини додаткового ризику) –	Спосіб життя (основні причини додаткового ризику) –
1. $R_1^* = K_{\text{прх}} \cdot R_1 =$	1. $R_1^* = K_{\text{прх}} \cdot R_1 =$
2. $R_2^* = T_p \cdot R_2 =$	2. $R_2^* = T_p \cdot R_2 =$
$R_2^* = T_p \cdot R_2 \frac{K_{\text{жін}}}{K_{\text{чол}}} =$	$R_2^* = T_p \cdot R_2 \frac{K_{\text{жін}}}{K_{\text{чол}}} =$
3. $R_3^* = K_{\text{прнв}} \cdot R_3 =$	3. $R_3^* = K_{\text{прнв}} \cdot R_3 =$
4. $R_4^* = K_{\text{прх}} \cdot R_4' =$	4. $R_4^* = K_{\text{прх}} \cdot R_4' =$
$R_4^{**} = K_{\text{прнв}} \cdot R_4'' \cdot T =$	$R_4^{**} = K_{\text{прнв}} \cdot R_4'' \cdot T =$
5. $R_1^* + R_2^* + R_3^* + R_4^* + R_4^{**} =$	5. $R_1^* + R_2^* + R_3^* + R_4^* + R_4^{**} =$

ВИСНОВОК

ВИСНОВОК

Тематика курсових робіт (згідно варіанту)

1. Роль організації праці у виробничих умовах господарювання
2. Основні етапи еволюції організації праці: історичний аспект
3. Сутність ризиків у діяльності підприємства.
4. Необхідність удосконалення організації праці в умовах підприємства
5. Вплив ризиків на господарську діяльність підприємств.
6. Планування методів оптимізування у діяльності підприємства.
7. Особливості аудит та експертизи стану охорони праці на виробництвах підвищеної небезпеки.
8. Становлення та розвиток аудиту в Україні.
9. Становлення та розвиток аудиту в світі.
10. Етичні принципи Кодексу професійної етики аудиторів України.
11. Види відповідальності аудитора.
12. Методи проведення та організації аудиту.
13. Аудиторський ризик та його складові.
14. Процеси виявлення помилок та шахрайства в аудиті.
15. Необхідність та мета планування аудиторської перевірки.
16. Оцінювання умов праці на підприємстві
17. Обґрунтування впливу режимів праці та відпочинку на працездатність персоналу підприємства.
18. Застосування нестандартних режимів праці та відпочинку на підприємстві
19. Основні напрями та наслідки оптимізації режимів праці та відпочинку на підприємстві
20. Природа і джерела ризиків та ризиконебезпечних ситуацій у життєдіяльності людини.
21. Аналіз роботи ризик-менеджера в організації.
22. Підходи до класифікації ризиків.
23. Ознаки ризиків довгострокової і короткострокової перспективи. Ризики у здійсненні кадрової політики

24. Організація професійної підготовки та перепідготовки робітничих кадрів на підприємстві.
25. Трудова дисципліна та організація її забезпечення на підприємстві як важливий аспект уникнення травматизму та професійних захворювань.
26. Соціально-економічні наслідки удосконалення організації праці на підприємстві.
27. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності в СУОП.
28. Проблема ризик-менеджмента в СУОП України.
29. Сучасне значення ризик-менеджменту в СУОП України.
30. Оцінка ризиків в СУОП: проблеми та перспективи.

